

ОБґРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМІВ АКТИВІЗАЦІЇ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ЕНЕРГОПОСТАЧАННЯ В УКРАЇНІ

*О.М. Громова, д.е.н., гол.н.с., О.Л. Гетьман, к.е.н., м.н.с., Т.Д. Маркова
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН
України, м. Одеса*

Проблема енергозабезпечення кожної суверенної країни стає все більше дискусійною при щорічному вичерпанні паливно-енергетичних ресурсів світу та загострення антропогенного навантаження на навколишнє середовище. Будь-які збої в забезпеченні населення, підприємств та організацій тепловою енергією та подальше зростання її вартості негативним чином впливають на економіку суб'єктів господарювання та держави і підсилюють соціальну напругу. Крім того, щорічне збільшення потреб України у паливно-енергетичних ресурсах ставить під загрозу енергетичну, екологічну та економічну безпеку кожного суб'єкта господарювання та держави в цілому.

Розвиток сучасної української економіки безпосередньо залежить від темпів зростання виробництва та споживання енергії з традиційних джерел та нетрадиційних відновлюваних джерел енергії. Україна належить до країн, лише частково забезпечених власними енергоресурсами. Загальний рівень енергозалежності України від імпортованих паливно-енергетичних ресурсів складає 38% (2012 рік), що в цілому відповідає середньоєвропейському рівню. Але за обсягами споживання енергоресурсів та ефективністю їхнього використання, що характеризують рівень економічного розвитку країни та добробуту її громадян, наша держава значно відстає від європейських та інших розвинених країн. За оцінками експертів, щорічний об'єм втрат національної економіки від неефективного – порівняно з європейськими показниками – енергоспоживання оцінюється на рівні 15–17 млрд. доларів США [1]. Тому, короткотерміновий прогноз показує, що в Україні в наступне десятиріччя повинні відбутися радикальні зміни в структурі джерел теплопостачання. Основним фактором, що забезпечить ці зміни є різке, особливо в 2009–2014 рр., зростання ціни на газ і нафтопродукти, а також тривожне занепокоєння міжнародної спільноти щодо швидких темпів зміни клімату. У зв'язку з цим гостро, як ніколи раніше, стало питання впровадження нових технологій, зокрема екологічно безпечних альтернативних, які повинні замінити неефективне фізично та морально застаріле обладнання газових котельних, більшість ТЕЦ, забезпечити заміщення природного газу іншими видами палива та збільшити частку альтернативної, відновлюваної енергії у теплоенергетичному балансі української держави, яка складає на сьогоднішній день близько 3%. Таким чином, підвищення рівня економічної безпеки підприємств відповідно до вимог європейських стандартів зумовлюють серйозну реконструкцію виробництва, засновану на новітніх технологіях і процесах, що пропонують істотні можливості економії енергії.

Головна причина низького рівня активності у цій сфері полягає у тому, що законодавчі й інституційні рамки, а також стимулюючі важелі альтернативної енергетики є недостатньо досконалими для забезпечення реалізації великої кількості потенційно здійсненних проектів у цій сфері.

Якщо, врахувати мету Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки, то у 2015 році досягнення в структурі енергетичного балансу країни енергії з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива повинні складати не менш як 10 відсотків. При реальному сучасному стані очевидно, що реалізація цієї програми залишається під великим сумнівом.

Головною проблемою при запровадженні обладнання для використання нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії є недосконалість цінової політики і механізмів техніко-технологічного регулювання та державного фінансово-економічного стимулювання поширення їх використання.

У світі склалася певна система стимулювання використання відновлюваних джерел енергії. Це, як правило, економічні стимули. Вони можуть бути як прямими, так і непрямими – у вигляді субсидій і кредитів з низькими відсотковими ставками, а також державних гарантій за банківськими позиками. Нерідко на енергію, що виробляється з використанням відновлюваних джерел, установлюються фіксовані закупівельні ціни, а її виробництво звільняється від частини податку на прибуток і т. ін. Зміна співвідношення видів паливно-енергетичних ресурсів сприятиме реалізації основних пріоритетних завдань енергетичної стратегії країни (енергетична і екологічна безпека та економічна ефективність) [2]. В Україні, як і в європейських країнах, не обійтись без врахування інтересів всіх учасників процесу теплопостачання. Тому пропонуємо удосконалити механізми техніко-технологічного та економічного регулювання, фінансово-економічного стимулювання та державної підтримки.

Використання ресурсо- енергозберігаючого обладнання на базі використання відновлюваних джерел енергії у процесі енергопостачання вже не є фантазією. Це реально перевірений часом метод екологізації паливно-енергетичного комплексу, зменшення енергоємності економіки та теплового навантаження у навколишнє природне середовище. Але, як свідчить практика, на даному етапі це не можливо без державних механізмів підтримки і техніко-технологічного та фінансово-економічного регулювання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Україна втрачає до 17 млрд. доларів щороку через неефективне енергоспоживання // Ділова Україна. – Електронний ресурс. – Режим доступу. – <http://project.ukrinform.ua/news/35848/>

2. Кухарская Е.В. Инструментарий государственной политики стимулирования энергосбережения // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов/ С-Петербург. гос. ун-т экономики и финансов. – СПб : Изд. СПбГУЭФ. 2009, №4, с.126-128.